

Nedělní úvaha (kázání) na text Markova evangelia

v Nymburce, 21. neděle po Trojici, 9. listopadu 2025

Uzdravení malomocného

Přijde k němu malomocný a na kolenu ho prosí: „Chceš-li, můžeš mě očistit.“ Ježíš se slitoval, vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl: „Chci, buď čist.“ A hned se jeho malomocenství ztratilo a byl

Uzdravení malomocného v Kafarnaum, James Tissot (1886-1894), Brooklyn Museum (Zdroj tamtéž)

očištěn. Ježíš mu pohrozil, poslal jej ihned pryč a nařídil mu: „Ne abys někomu něco říkal! Ale jdi, ukaž se knězi a obětuj za své očistění, co Mojžíš přikázal – jim na svědectví.“ On však odešel a mnoho o tom vyprávěl a rozlašoval, takže Ježíš už nemohl veřejně vejít do města, ale zůstával venku na opuštěných místech. A chodili k němu odevšad. (Bible, Markovo evangelium, 1. kapitola)

„Kdo chce jít se mnou, zapřít sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne.“

Vhodné je doplnit písní 221 a modlitbou písně 724 z nových evangelických zpěvníků. Žalmovým motivem je Ž 146 a důležitý je i rozhovor Ježíšův rozhovor u Cesaree Filipovy (Mk 8,27-34, viz níže).

Ježíš se svými učedníky vyšel do vesnic u Cesareje Filipovy. Cestou se učedníků ptal: „Za koho mě lidé pokládají?“ Řekli mu: „Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a někteří za jednoho z proroků.“ Zeptal se jich: „A za koho mě pokládáte vy?“ Petr mu odpověděl: „Ty jsi Mesiáš.“ I přikázal jim, aby nikomu o něm neříkali. A začal je učit, že Syn člověka musí mnoho trpět, být zavržen od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a po třech dnech vstát. A mluvil o tom otevřeně. Petr si ho vzal stranou a

Máme před sebou další Ježíšovo uzdravení v podání Markova evangelia. Následuje hned po tom minule vyprávěném. Uzdravení tu následuje uzdravení, a to jsme v první kapitole evangelia. Ve srovnání s tím postupuje takový Matouš ve své verzi příběhu tematicky; po okolnostech Ježíšova narození nechá Krista dlouze mluvit (kázat na hoře) a až následně uzdravovat a jinak prokazovat váhu svých slov. V Markově podání léčí a uzdravuje Kristus od samého začátku. Od počátku je v akci, doslova v boji, neboť hlavní náplní první kapitoly Markova evangelia je boj s ďáblem, boj se zlými duchy, boj proti zotročení mysli. Ježíš zápasí o člověka, léčí lidské nitro, uzdravuje jeho schopnost naslouchat Bohu. Ježíš chce k lidem mluvit, ale nejprve je třeba člověka osvobodit od demagogů, kteří jej ovládají. A tak Ježíš hrozí a vyhání to, co člověka obsadilo, co okupuje jeho mysl a srdce. První kapitola Markova evangelia zdaleka nekončí, a přesto byl už vyléčen posedlý nečistým duchem v synagoze a vzápětí se popisují takřka davové scény, kdy Ježíš umlčuje mnoho zlých duchů a nedovoluje jim tak ideologicky působit.

Bojovníkům proti demagogii se často stává, že ve svém zápalu pro pravdu přestanou vidět člověka. Že ve svatém rozlícení začnou dokonce lidi nenávidět pro jejich neochotu přemýšlet, naslouchat, všimát si. I Ježíš jakoby v dnešní perikopě působil unaveně a vůči lidem nevrle. Běžný čtenář si všimne, že se už podruhé (a hned v první kapitole) zmiňují Ježíšovi útěky na pustá místa, co nejdál od lidí. I Ježíšovo přání, aby se o něm tolik nemluvalo, by mohlo souviset se zklamáním. Lidská posedlosti tělesným zdravím jakoby nešla ruku v ruce s touhou po zdravé mysli, a zatímco kvůli uzdravování jej lidé přímo pronásledují, boj za jejich obrácení a prozření je provázen konflikty, křikem a unfair praktikami. Jenže pokud budeme vidět Ježíše jen jako unaveného bojovníka vůči demagogii, nemůžeme se více mýlit. Ani v největším zápalu nepřestává Ježíš vnímat lidskou křehkost a zranitelnost. Bere za ruku, nestraní se a nebojí se, dotýká se nemocných, staví na nohy, vrací do života (vzpomeňme na Petrovu tchýni). V dnešním příběhu se navíc přidávají zcela zřetelné emoce. Podle textu se Ježíš nad malomocným slitoval, podle jiných textových variant se naopak rozhorlil nad otázkou nemocného, zda jej chce uzdravit. Jakoby Ježíš volal: „Jak se můžeš tak hloupě ptát, jak můžeš pochybovat o mém zájmu a mé lásce k tobě, človíčku?!“ Ať už je Ježíš rozčilený nebo soucitný, text vyjadřuje citově zabarvenými slovesy Ježíšův hluboký a nepomíjející vztah k člověku. Kristu není člověk lhostejný a nedává od něj ruce pryč, emoce naopak odhalují hlubokou touhu po vztahu s ním.

O to více nás v textu zarazí následné Ježíšovo jednání s uzdraveným. *Ježíš mu pohrozil, poslal jej ihned pryč a nařídil mu: „Ne abys někomu něco říkal!* Chápat to jen jako Ježíšovu touhu, aby mu lidé dali pokoj, by bylo hrubým nepochopením textu. Všimněme si, jaká slovesa představují onu scénu. Ježíš tu hrozí a vyhání. Jinými slovy, Ježíš si tu počíná naprosto stejně, jako když bojoval proti zlým duchům o pár řádek dříve. Ježíš tu jakoby opět hrozil satanovi, preventivně se pak snaží ochránit uzdraveného před popularitou, kterou by mohlo uzdravení takového rozsahu přinést. A následně ho posílá do pryč, konkrétně do chrámu, do bohoslužebného prostoru, posílá jej zkrátka za Bohem. *„Jdi, ukaž se knězi a oběťuj za své očistění,*“ říká Ježíš a opět se tak opakuje Ježíšova motivace po nápravě vztahů, které člověk vlivem nemoci či posedlosti ztratil. Uzdravený má být opět mezi lidmi a má být také opět s Bohem. A jelikož se Ježíš chápe jen jako prostředník či zprostředkovatel obnovených vztahů, odmítá se sám stát středem pozornosti. V Ježíšově *„Ne abys někomu něco říkal!“* se poprvé setkáváme s tzv. mesiášským tajemstvím, které bude pro Ježíše v Markově evangeliu tak typické. Markův Ježíš je Kristem striktně odmítajícím byť jen náznak slávy a popularity; vynikne to obzvlášť tehdy, kde jej srovnáme třeba s Kristem představeným evangeliem Janovým.

Pro pochopení Ježíšovy nechuti se jakkoli zviditelňovat je klíčový text z Markem zachyceného příběhu o Petrově vyznání z osmé kapitoly. Ježíš tam ironizuje lidmi přidělovanou autoritu a popularitu. Když se svých učedníků ptá na svou pověst mezi lidmi, činí tak záměrně před městem Cesarea Filipova, tj. městem, které mění název dle popularity toho kterého panovníka či politika. Cesarea Filipova je takový český Gottwaldov čili Zlín. O svou popularitu a mediální obraz, o své jméno před veřejností se začne Ježíš zajímat na dohled města, jehož jméno se co chvíli mění, podle toho, kdo je zrovna mezi lidmi v kurzu. Jakoby na nás Ježíš trochu pomrkával a veškerou vlastní glorifikaci dopředu shazoval. Stačí se podívat na Cesareu Filipovu. Všechna lidská sláva je jak polní tráva; každý miláček davů bude rychle zapomenut. Ježíš snad až pobaveně naslouchá, kým všim v očích veřejnosti je a jaká jména či přízviska jsou mu přidělována. A Petr, jakoby cítil Ježíšovu ironii, snaží se Kristu udělat radost, vystihnout jeho pravou tvář i identitu. Vroucně vyzná, že jej považuje za mesiáše. Jenže Ježíš mu přikáže mlčet a kladně nezhodnotí ani Petrovo emotivní a teologicky přesné vyznání. A když mu následně rozzlobený Petr vytkne špatnou prezentaci navenek, špatné PR, reaguje na něj Ježíš dokonce jako na satana, až nás tvrdost

jeho slov překvapuje. „*Jdi mi z cesty, satane; tvé smýšlení není z Boha, ale z člověka!*“

Zní to vůči Petrovi hrozně nespravedlivě. Jenže my víme, že Ježíšův boj s ďábelským našeptávačem se v první kapitole Markova evangelia jen rozehrál a Ježíš jej povede po celou dobu svého pozemského působení. A v kontextu prvních biblických kapitol umíme navíc rozpoznat praktiky, kterými ďábel rozbíjí vztahy. Už Adam a Eva si nechali implantovat myšlenky na vlastní důležitost, už oni měli poznat, že egoismus, sebechvála, sebeprosazování, touha po moci, slávě a velikosti, že to vše vede v konečném důsledku do samoty, vzájemné nevráživosti a pocitu opuštěnosti. Satan je ničitel vztahů. A Ježíš tu nehrozí Petrovi, ale satanovi, a snaží se zachránit svůj vztah s Petrem i s Bohem, když čelí další ďábelské nabídce a skryté manipulaci.

Svůj rozhovor u Cesaree Filipovy zakončí Ježíš tím, že cesta mesiáše i cesta církve je cesta kříže. Ježíš zkrátka není politik. A ani jeho církev by neměla toužit po popularitě, bohatství či slávě. Cesta kříže znamená cestu ponížení, cestu pohrdání, cestu veřejné nenávisti a ostouzení. Zároveň je však cesta kříže cestou vztahu s Bohem, protože pohled na stojící kříž vede vzhůru. „*Kdo chce jít se mnou, zapřij sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne,*“ říká Petrovi a dalším křesťanům Ježíš.

Cesta církve je cestou kříže. Už ve svém jednání s uzdraveným malomocným na začátku evangelia ale jakoby Ježíš ukazoval, jak to s cestou církví či náboženských společenství bývá. Všimli jsme si, že Ježíš posílá onoho uzdraveného za Bohem, konkrétně do chrámu. Má se však také ukázat knězi či kněžím. A má jim svědčit, zřejmě tedy svědčit o své víře, o svém uzdraveném vztahu k Bohu, o svém uzdravení. Proč jim má ale svědčit? Resp. proč má svědčit právě kněžím? Napadá mne, že ti církevní představitelé a duchovní správci chrámu to zřejmě potřebují; jakoby sami svůj vztah k Bohu ztratili. Chrám byl tehdy především centrem politiky či politické reprezentace. Kněží si navíc zakládali na společenské prestiži a celosvětové popularitě, vždyť do chrámu tehdy cestovaly davy turistů a židovská náboženská instituce probouzel zájem světové veřejnosti. Ruku v ruce s tím přicházel samozřejmě hmotný prospěch a finanční zisk. A tak má onen uzdravený, a donedávna společensky nečistý, svědčit kněžím, tj. těm vysoko společensky postaveným. Má jim ukázat, jak taková víra vypadá a co dokáže. Má je zřejmě přimět, aby opět pohlédli vzhůru.

Napadá mne, do kolika našich chrámů, ba do kolika církví, by Ježíš asi dnes poslal očištěné svědky víry? V kolika kostelích se vztah s Bohem zaměnil za vztah s veřejností? Přemýšlím nad Ježíšovým vztahem k člověku, nad jeho zájmem a láskou, která nehledá vlastní prospěch, nad jeho péčí, ve které se chová jako anonymní dárce, nad jeho nezištností, se kterou upozorňuje na Boha, ale nikoli na sebe. A přemýšlím také nad projevy církve navenek, nad její posedlostí po dobrém PR a touze po veřejném přijetí a popularitě.

Markem představený Ježíš na sebe nechce strhnout ani minimum pozornosti. Samotný titul mesiáše jakoby v jeho podání nebyl vlastně důležitý, neboť opravdu důležitý je pro Krista jen jeden. Hospodin. Ježíš nezvěstuje sebe, nýbrž Boží království. Nechce vést k sobě, ale k Bohu. Markem představený Ježíš jakoby zvěstoval Boha bez Krista. V našem příběhu odmítá zveřejnit být jen malíčkou informací o své existenci. Uzdraveného dokonce odhání a posílá jej do chrámu - to Bohu má obětovat, tedy poděkovat. To s Bohem má navázat blízký vztah. To Bohu má být vděčný, má s ním rozmlouvat, má se s ním radovat.

Happyend nečekejte. Uzdravený člověk tu opět selhává. Text naznačuje, že dotyčný očištěný místo do chrámu zamíří na výsluní veřejného zájmu a využívá svého uzdravení nejen k Ježíšově ale i k vlastní propagaci. Příběhy zázračného uzdravení má veřejnost pochopitelně ráda a uzdravený jde zřejmě z interview do interview a užívá si obrovské popularity. Ježíš naopak prchá před novináři i veřejným zájmem. Je v tom další kus Ježíšova sebezapření i oběti. Vždyť Ježíš si s malomocným vlastně vyměnil místo. Aby mohl onen nakažlivě nemocný zpět do společnosti, musí jít nyní Ježíš opačným směrem a vstoupit do pustých míst. „A jak ten člověk s nově nabytým životem zachází?“ ptá se nás jakoby evangelium. V Markově podání člověk *odchází* jinam, než kam jej Kristus nasměroval. A také mnoho *vypráví* a všude cosi *rozhláší*, místo chrámu si zkrátka užívá zájmu ulice.

Ježíš *zůstává venku na opuštěných místech*. Takový už ale Bůh v Kristu je. Nemoci naše nese, naše bolesti na sebe bere (Iz 53,4), vstupuje do nehlubších propastí podsvětí, aby odtud vyváděl k životu v Boží blízkosti. Ježíš dokonce umře, abychom my mohli žít; nikoli snad dočasným a bohapustým životem, nýbrž životem věčným, životem následovníků Kristových. V Markově podání je to ale život pod křížem, život bez popularity, život s pohledem vzhůru.

Žalm: Chval, duše má, Hospodina! Hospodina budu chválit po celý svůj život, svému Bohu zpívat žalmy, co živ budu. Nedoufejte v knížata, v člověka, u něhož záchrany není. Blaze tomu, kdo má ku pomoci Boha Jákovova, kdo s nadějí vzhlíží k Hospodinu, svému Bohu. Hospodin osvobozuje vězně. Hospodin otvírá oči slepým, Hospodin sehnuté napřimuje, Hospodin miluje spravedlivé. Hospodin ochraňuje ty, kdo jsou bez domova, Hospodin bude kralovat věčně, Hospodin, Bůh tvůj, po všechna pokolení. (Ž 146)

Modlitba: Bože, jak tiše a nenápadně jsi přišel. Nehledal jsem Tě, zapomínal na Tebe, nevěděl si rady a bál se, co přijde. Ty jsi mne obrátil k sobě. Pomáhej mi být pokorný. Pomáhej mi hledat cestu života. Pomáhej mi nésti kříže. Amen.